

จารีตการบันทึกเอกสารประวัติศาสตร์ ของโลกมุสลิม

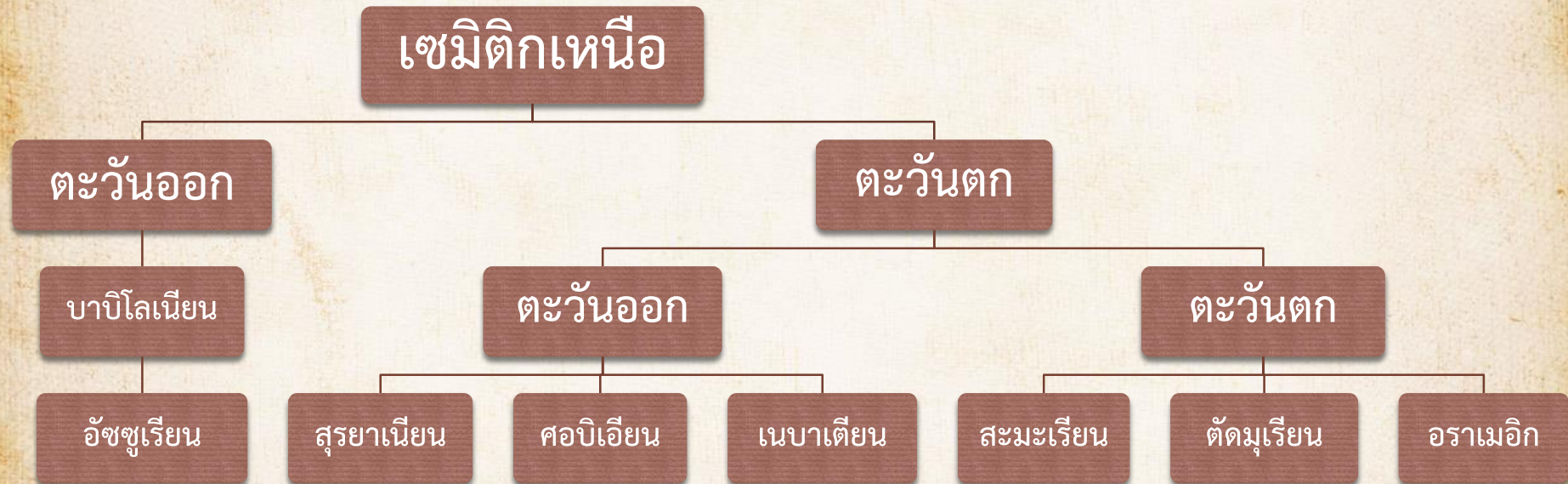
โดย นายสันติ เลือสมิง

ณ ห้องประชุมดำรงราชานุภาพ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

กรุงเทพมหานคร

22 พฤษภาคม 2557

กลุ่มภาษาเซมิติก (Semetics)

เซมิติกกลาง

ฟินิเชียน

ฮีบรูว์

โมอาเบียน คะนาอัน

เซมิติกใต้

เอธิโอเปีย

อารบิกเหนือ

อารบิกใต้

อารบิกมาตรฐาน
(ฟุศฮา)
ภาษาของสาย
ตระกูลกูรอซ
อัล-กูรอาน

อาราบิกสำเนียงถิ่น
มาราเกช, แอลจีเรีย,
ตูนิเซีย, อีรัก, ซีเรีย,
เลบานอน,
อียิปต์ ฯลฯ
(กลุ่มประเทศ
ตะวันออกกลาง
และแอฟริกาเหนือ)

หิมยะเรียน

สะบะเอียน

แผนที่กลุ่มประเทศอาหรับ

พัฒนาการตัวอักษรภาษาอาหรับ

Phoenician (โฟินีเซียน) 2,800 BC

Aramaic (อราเมอิก) 1,300 BC

Nabathaens (นบาเทียน) 400 BC

Mecca (มักกะฮ์)

ตระกูลกูรอยซุ (Quresh)

Yemen (เยเมน) สะบะอู (800 BC) - หิมยัร

Mecca (มักกะฮฺ)

ตระกูลกูรอยซฺ (Quresh)

อิบรอฮีม (อับราฮัม) + ฮาญ์รฺ (ฮาซาร)

อิสมาอีล (อิซมาแอล)

อ็ดนาน

محمد ابن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم
بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن
كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن
النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن
الياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان

ภาพตัวอักษรอาหรับโบราณแบบต่างๆ

ภาพมุศหัฟ

مصحف عثمان

สาส์นของท่านนบี

رسائل النبي

การเดินทางของกระดาษ

จีน (ค.ศ. 105)

มักกะฮ์ (ค.ศ. 707)

อียิปต์ (ค.ศ. 800)

เอนดะลุเซีย (สเปน) (ค.ศ. 950)

คอนสแตนติโนเปิล (ค.ศ. 1100), ซิซิลี (ค.ศ. 1102),
อิตาลี (ค.ศ. 1154), เยอรมนี (ค.ศ. 1228), อังกฤษ (ค.ศ. 1309)

การบอกเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ยุคก่อนศาสนาอิสลาม = มุขปาฐะ

ยุคต้นอิสลาม

- ช่วงต้นการประกาศศาสนาอิสลาม (ค.ศ. 610)
- ท่องจำ + บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร = คัมภีร์อัล-กุรอาน
- วจนะและเรื่องราวของท่านนบีมุฮัมมัด (คือลัทธิลอสูอะลัยฮิวะซัลลัม)
= ท่องจำและรายงานแบบมุขปาฐะ

ช่วงเริ่มต้นการจดบันทึกวจนะของนบีมุฮัมมัด (คือลัทธิลอสูอะลัยฮิวะซัลลัม)
= รัชสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุมัร อิบน์ อับดุลอะซีซ แห่งราชวงศ์ อัล-อุมะวียะฮ์ ณ นครดามัสกัส
(ฮ.ศ. 99-101 / ค.ศ. 717-720) = ชนรุ่นศิษย์สาวก (ตาบิอุศเศาะหาบะฮ์)

- อิบน์ อีซาม อัช-ชูฮรีย (เสียชีวิต ฮ.ศ. 123 / ค.ศ. 742)
- นักรายงานวจนะตามหัวเมืองในรัฐอิสลาม (ช่วงศตวรรษที่ 1-2)

หัวเมืองสำคัญในรัฐอิสลาม (แหล่งพักพิงของชนรุ่นสาวก และศิษย์สาวก)

- เมืองมะดีนะฮ์, เมืองมักกะฮ์, แคว้นอัล-หิญาซ, อัล-กูฟะฮ์, อัล-บัศเราะฮ์ (อิรัก) แคว้นขาม (ซีเรีย ปาเลสไตน์), เมืองฟุสฏอฏ (อียิปต์) ฯลฯ

แผนที่แสดงอาณาเขตรัฐอิสลาม สมัยราชวงศ์อับ-อุมะวียะฮ์

ตำรา อัล-มูวัฏฏะฮะฮฺ ของอิมาม มาลิก อิบน์ อะนัส

(ฮ.ศ. 93-179 / ค.ศ. 712-795)

เอกสารเขียนด้วยลายมือ ตำรา “ตาริศ อิบนิ ฮิชาม”

ของ อับดุลมะลิก อิบน์ ฮิชาม (เสียชีวิต ฮ.ศ. 213 / ค.ศ. 828)

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

卷之四

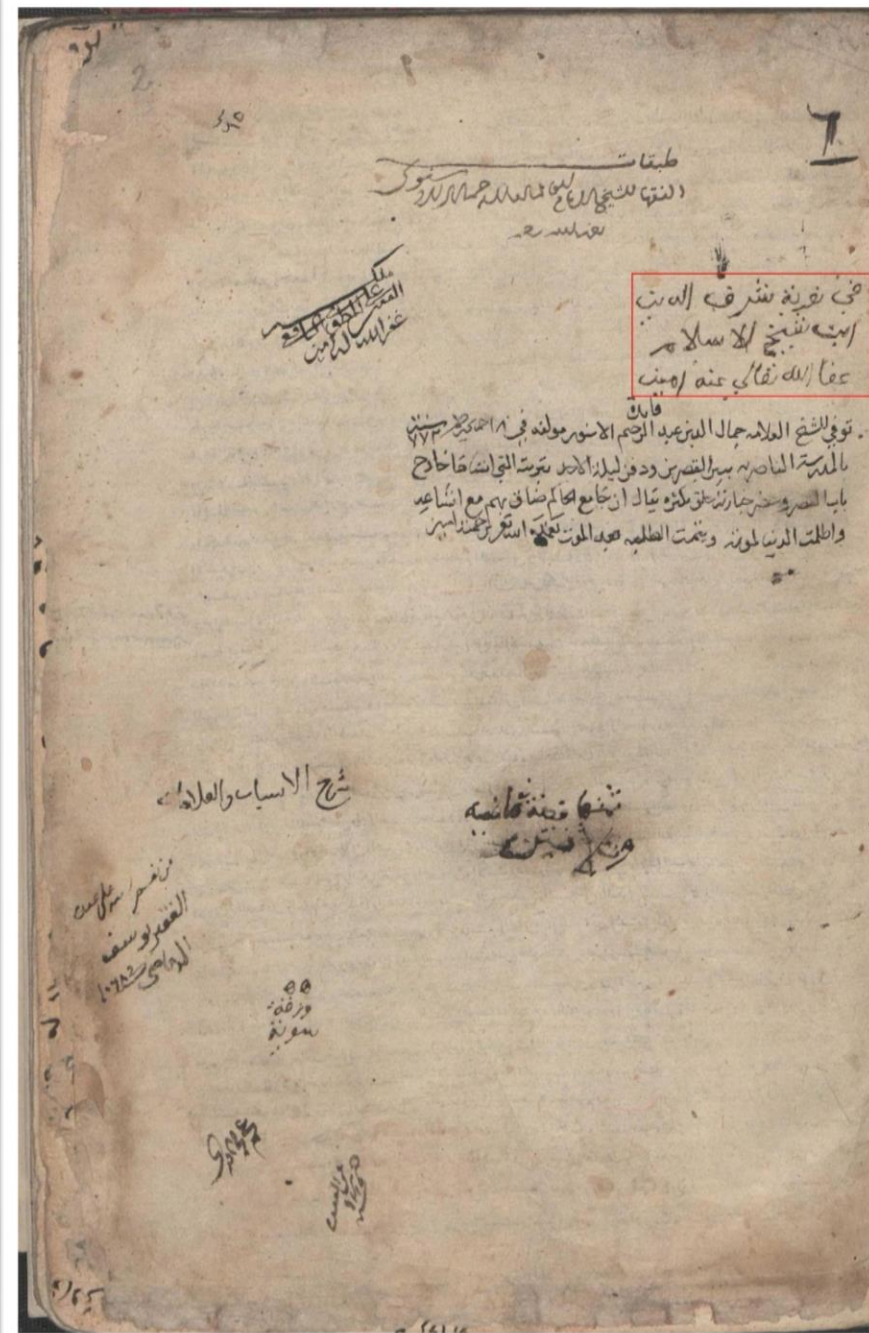
4

[illegible]

الادب والعلوم
والفنون
والصناعات
والحرف

الحق سبحانه وتعالى
عالم الغيوب والسرور
الذي لا يدرى ما في القلوب
والأعين المظلمة
تظلم

Handwritten notes in Arabic script at the bottom of the page.

เอกสารเขียนด้วยลายมือ ตำรา

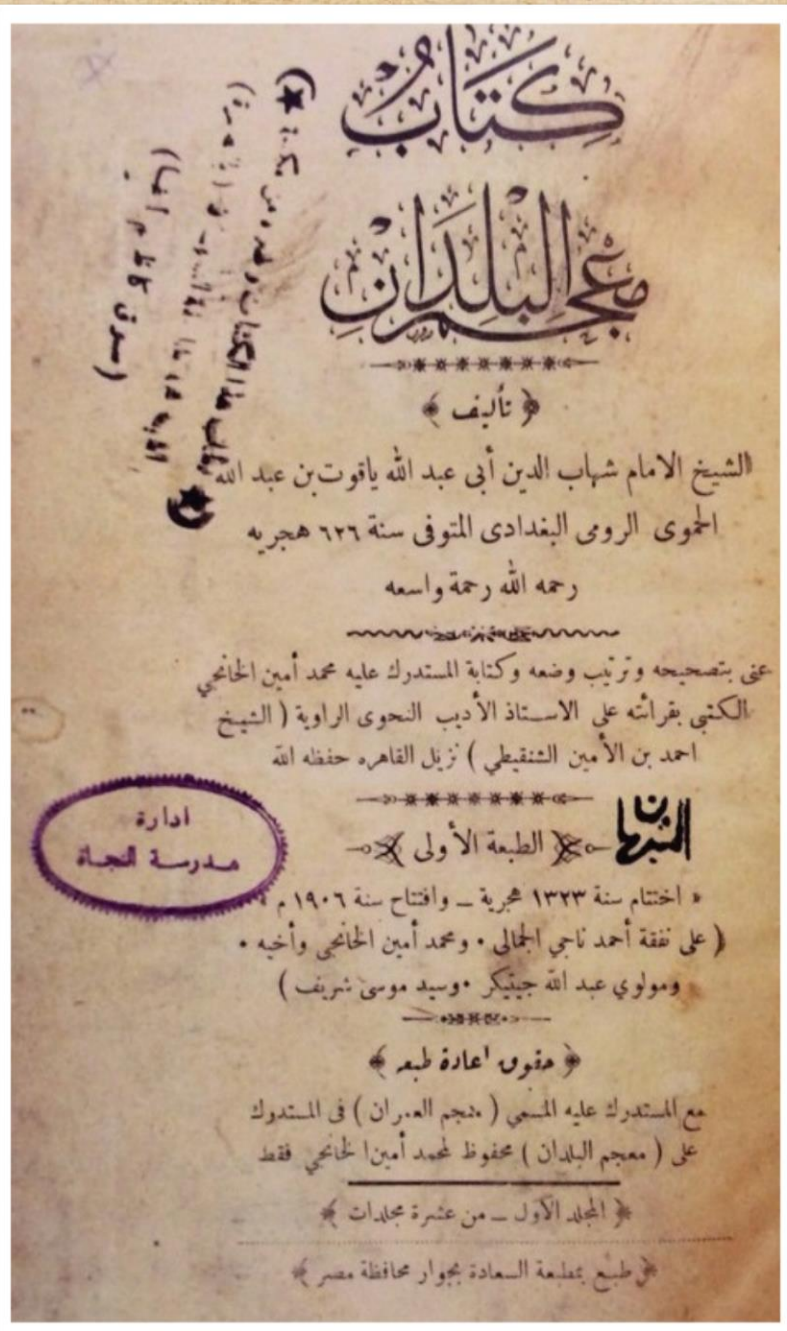
“อัญญาะปะกอต อัล-กูบรอ”

ของ มุฮัมมัด อิบน์ สะอ์ด

อัซ-ซุฮรีย

(เสียชีวิต ฮ.ศ. 230

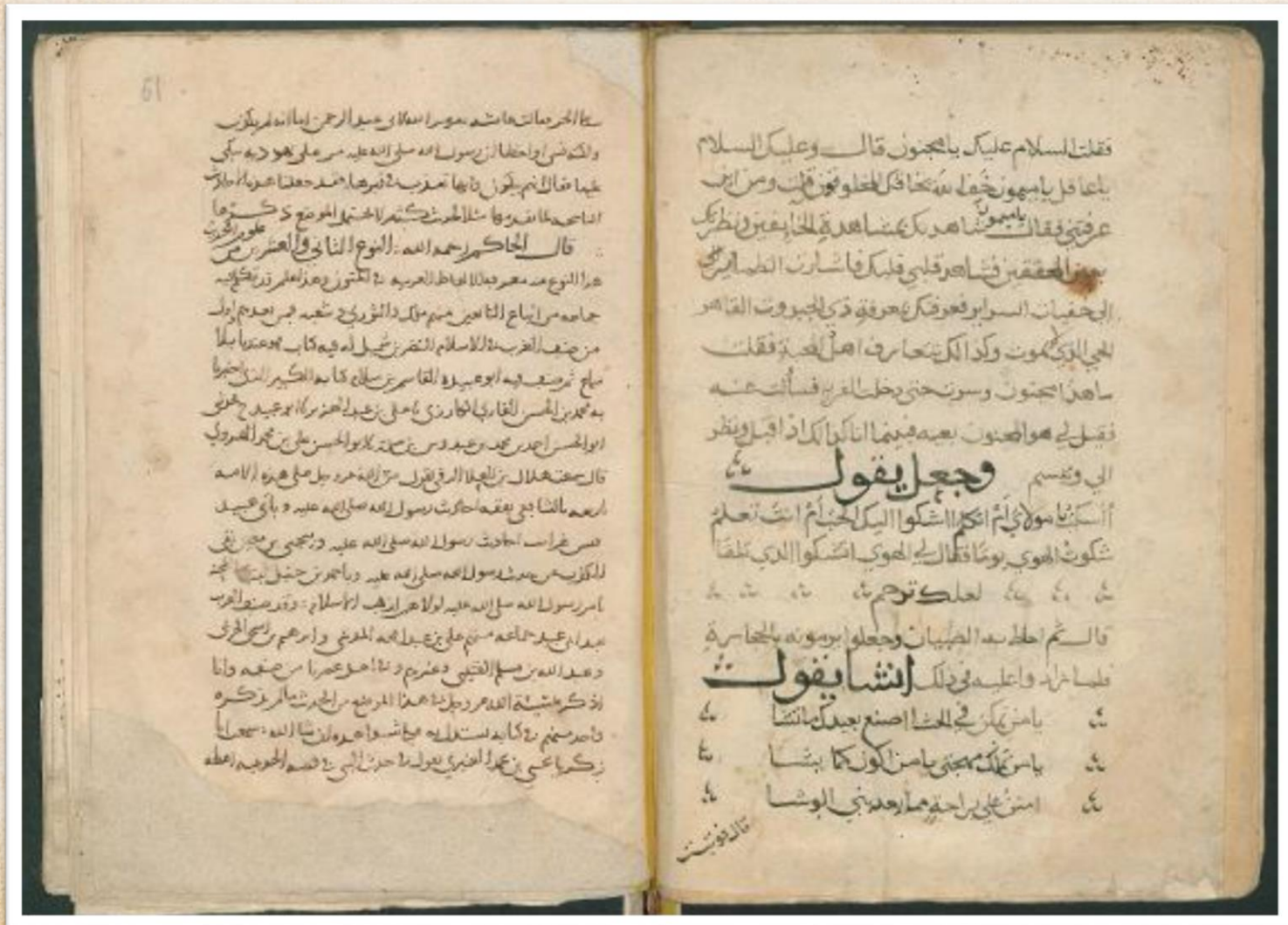
/ ค.ศ. 845)

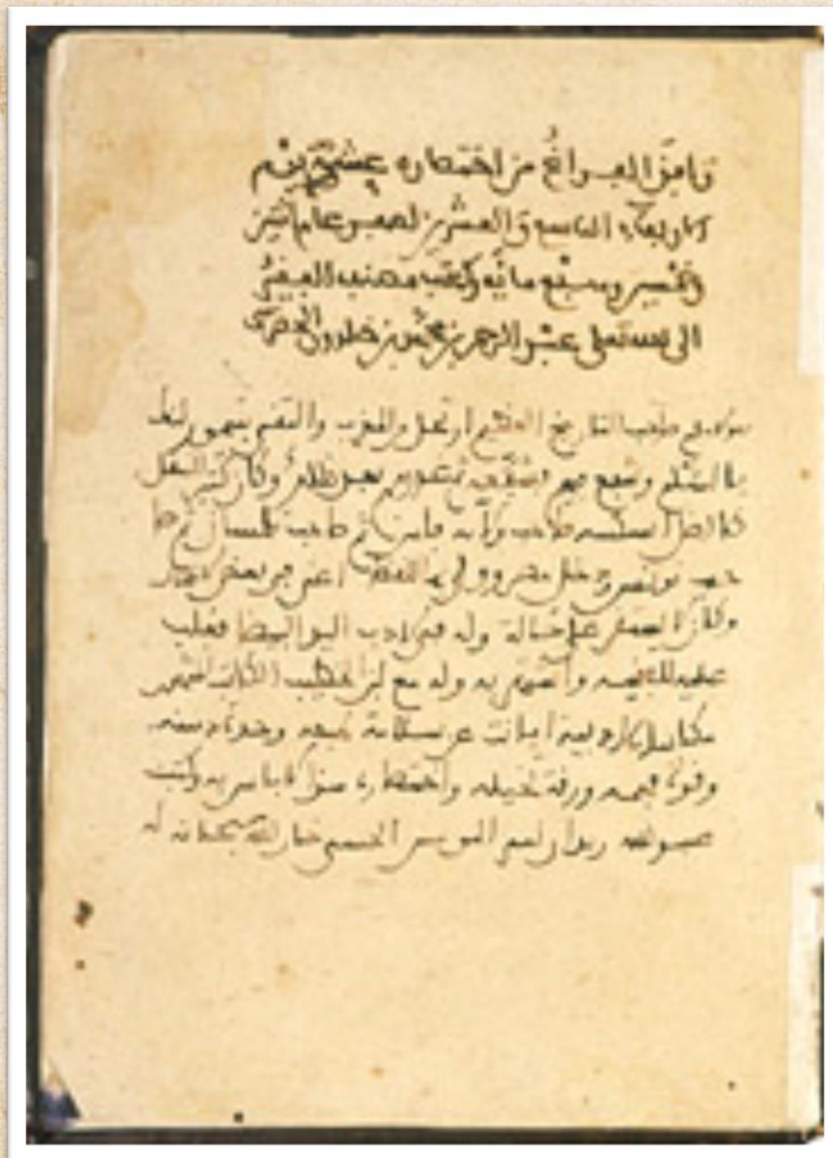

ตำรา “มอญัม อัล-บุลดาน”
ของ ยากูต อัล-หะมะวีย
(ค.ศ. 1179 - 1229)

เอกสารเขียนด้วยลายมือ ตำรา “อัล-บิตายะฮฺ วัน-นิฮายะฮฺ”

ของ อิสมาอีล อิบน์ กะษีร (ค.ศ. 1300 - 1377)

เอกสารเขียนด้วยลายมือ
ตำรา “อัล-มุกี้อดติมะฮฺ”
จาก “กิตาบ อัล-อิบร
ว่า ตีวาน อัล-มุบตะดะอ
วัล-เคาะบรฺ ฟี อัยยาม
อัล-อะร็อบ วัล-อะญัม
วัล-บรฺบรฺ”
ของ อิบน์ ค็อลดูน
(ค.ศ. 1332 - 1406)

De la suite de
la suite

ذكر من ملك من الروم

ارض الشام بعد رفع المسيح صلى الله عليه
الى عهد النبي صلى الله عليه وسلم في قول النصارى

قال ابو جعفر زعموا ان ملك الشام من فلسطين وغيرها صار
بعد طيناروس الى حاوس بن طيناروس وان ملكه كان لا يربع سنين
ثم ملك بعده بن له اخ لغال له ولوروس اربع عشر سنة ثم ملك
بعده قبيرون الذي قتل فرطوس وفولوس وصلبه اربع عشر سنة ثم ملك
بعده بوطلا ووس اربعة اشهر ثم ملك بعده اسعسانوس بطحوس
الذي وجهه الى بيت المقدس عشر سنين ومضى ثلث سنين من ملكه
وتمام اربعين سنة من وقت رفع عيسى صلى الله عليه وجهه اسعسانوس
ابنه طحوس الى بيت المقدس حتى هدمه وقتل من قتل من بني اسرائيل عصا
للمسيح ثم ملك بعده طحوس بن اسعسانوس سنين ثم ملك من بعده
روطبانوس سنة عشر سنة ثم ملك بعده هريراوس واحد عشر سنة
ثم ملك من بعده طحوس بن بطانوس اثني وخشرين سنة ثم ملك من
بعده قودموس بن فادانوس ثلث عشر سنة ثم ملك من بعده وطحوس
سنة اشهرين ثم ملك من بعده سروس اربع عشر سنة ثم ملك من بعده
اطانوس اربع سنين ثم ملك من بعده الحسدروس ثلث عشر سنة

الحسدروس

เอกสารเขียนด้วยลายมือ

ตำรา “ตาริค อรรสุล วัล-มุลูก”

หรือ ตาริค อัญญาะปะรีย

ของอิมาม อบูญะฮ์ฟัร

มุฮัมมัด อิบน์ ญะรีย

อัญญาะปะรีย

(เสียชีวิต ฮ.ศ. 310 / ค.ศ. 923)

แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์

1) การบอกเล่าแบบมุขปาฐะของนักท่องจำ

2) คัมภีร์อัล-กุรอาน

3) วรรณกรรมปี่มูฮัมมัด (คือลัทธิลอสออะลัยฮิวัซซัลลัม) และการรายงานของชนรุ่นสาวก (เศาะหาบะฮ์)

4) การบอกเล่าของชนรุ่นสาวก และศิษย์สาวกที่มีความสันทัดในคัมภีร์เก่า (โตร่าห์ - ไบเบิล) เรียกว่า “อิสรออิลียาต”

5) การแปลตำราประวัติศาสตร์จากภาษาของชนชาติในอารยธรรมโบราณ (เปอร์เซีย, ละติน, สूर्यानีย และสันสกฤต)

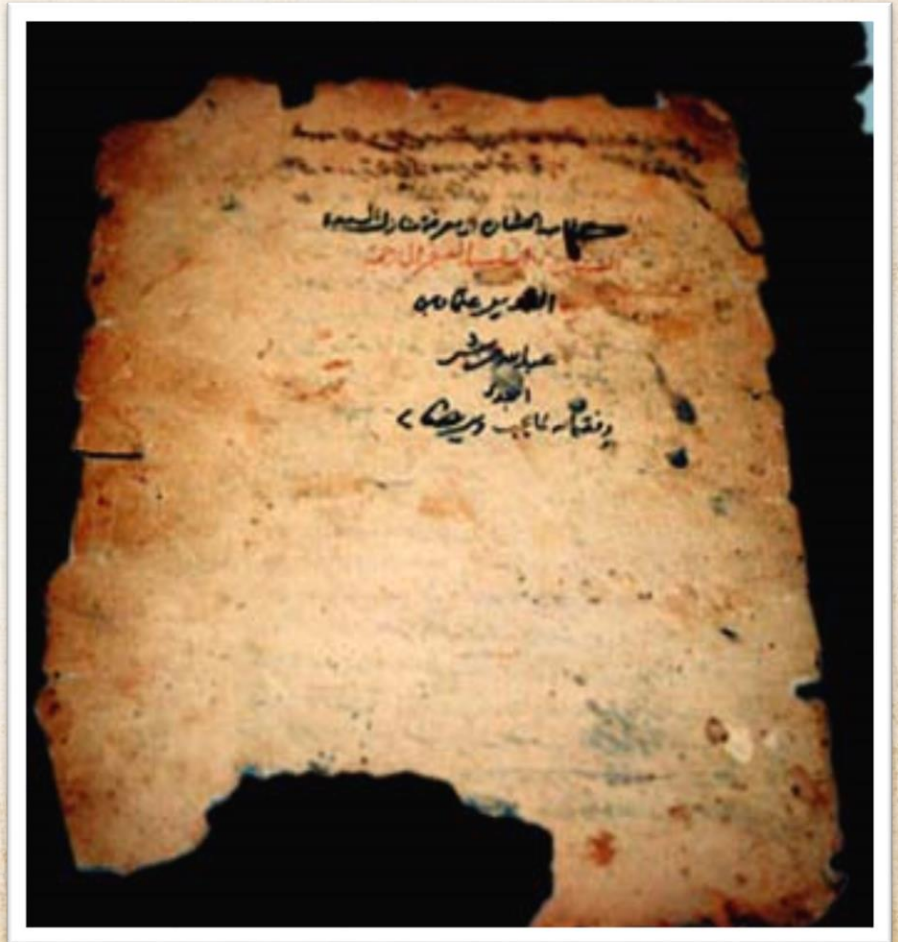
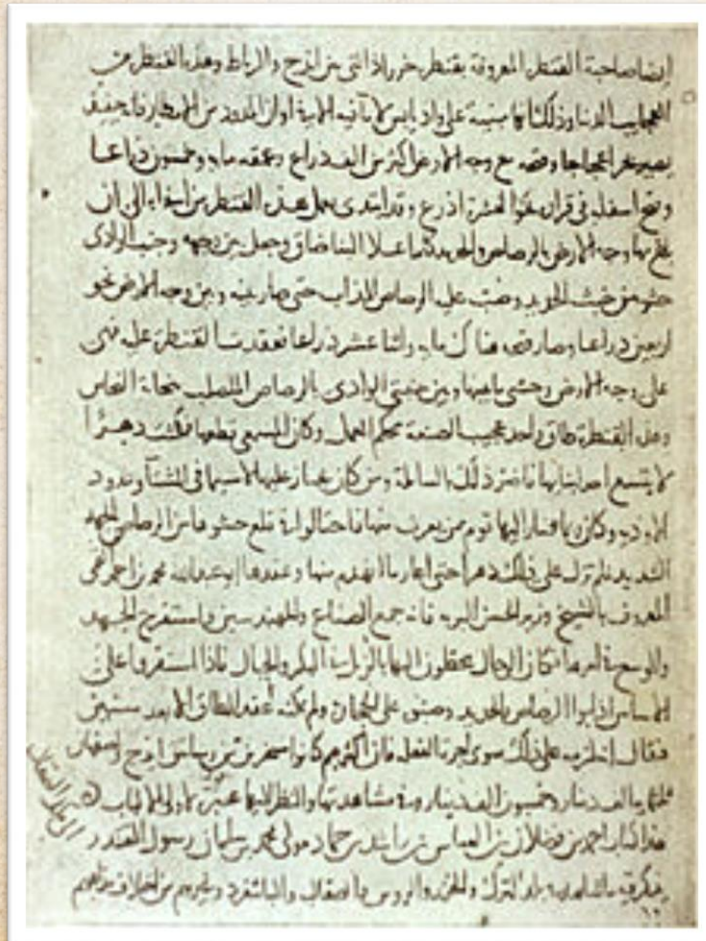
6) การจดบันทึกของนักปราชญ์ประจำราชสำนัก

7) การจดบันทึกของเหล่านักเดินทางท่องเที่ยวโลก เช่น อิบน์ ฟัฎลาน - อิบน์ บัฏฏะฮฺ

เอกสารบันทึกการเดินทางของ อิบน์ ฟีฏลาน (ค.ศ. 921)

ตรงกับรัชสมัยเคาะลีฟะฮ์อัล-มุกตะดีร บิลลาฮฺ (ค.ศ. 908-932)

เป็นเรื่องราวการเดินทางของอิบน์ ฟีฏลาน ซึ่งเป็นทูตไปยังบัลแกเรียของพวกสลาฟ และถูกถ่ายทอต่ออยู่ในตำรา มัวะอญัม อัลบุดตานของ ยาอ์กูต อัล-หะมาวี

จารีตการจดบันทึกเอกสารประวัติศาสตร์ของโลกมุสลิม

- 1) อ้างสายรายงานถึงผู้รายงานปลายทางซึ่งอยู่ร่วมสมัยกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
- 2) สถานภาพของบุคคลในสายรายงานถูกวิจารณ์หรือรับรองความน่าเชื่อถือและความเชื่อมต่อของสายรายงานถูกตรวจสอบได้
- 3) การจดบันทึกใช้ปีอิจเราะฮ์ศักราช โดยถือเอาการอพยพของนบีมุฮัมมัด (คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) เป็นปีที่ 1 แห่งอิจเราะฮ์ศักราช
- 4) การจดบันทึกเกี่ยวกับบุคคลสำคัญยึดปีที่เสียชีวิตเป็นหลัก
- 5) เอกสารอ้างอิงในชั้นปฐมภูมิ ส่วนใหญ่สูญหาย แต่เรื่องราวในบันทึกถูกถ่ายทอดผ่านการจดจำสายรายงานในบันทึกของนักประวัติศาสตร์ รุ่นที่ 3 (ศตวรรษที่ 3)
- 6) มีลักษณะและเนื้อหาในการจดบันทึกที่หลากหลาย เช่น การสืบเชื้อสาย, เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองการปกครอง การทหาร สงคราม การค้าขาย การบริหารราชการ การพิชิตดินแดน ฯลฯ

